

DRIEJARIG PROJECT: THEOLOGISCHE VERNIEUWING IN DE DOMINICUS (zomer 2015-winter 2018)

Valorisatie

Annewieke Vroom heeft vanuit haar werk als comparatief godsdienstfilosoof veel kennis van andere tradities en het interreligieuze veld. Door langere tijd in een kerkelijke gemeente (wekelijks bezoek: 400 mensen) mee te draaien, heeft deze kennis direct impact op de christelijk relatie tot andere religies en op de zingevingsvragen van mensen.

Omschrijving

In deze drie jaar bracht Annewieke Vroom (godsdienstfilosoof) in de Dominicus Amsterdam vernieuwing door inzichten en teksten uit de christelijke traditie te verbinden met inzichten uit Aziatische religies en uit het bredere literaire en wijsgerige Europese canon. Dit vond plaats in de wekelijkse gesprekken over diensten in het LT, via twee avondgroepen, en ook in thematische vieringen binnen de grotere themaseries.

Methode

Voor het leren van andere tradities werd met name gewerkt met spiegelteksten: door naast een bijbeltekst ook een niet-christelijke tekst te laten klinken en de betekenis van de teksten in relatie tot elkaar centraal te stellen ontstaat nieuw perspectief. Soms werd er vanuit niet-christelijke theologische tradities een bijbeltekst of christelijk vraagstuk onderzocht. In de liturgie ontstond ook enig experiment met contemplatief gebed met invloeden van buiten de christelijke traditie.

Verantwoording en Relevantie

Deze openheid voor leren van buiten is vernieuwend, maar tegelijk een zeer oud gebruik in de christelijke traditie, die zich altijd kritisch heeft laten ontwikkelen door wijsheid van buiten. Het leren van buiten draagt bij aan de relevantie van de kerk, het kan inspiratie opleveren, en bovendien zicht op de eigen blinde vlekken geven. Ook geeft het handen en voeten aan de christelijke wens dat mensen zich als naasten tot elkaar verhouden. Daarbij stond het voorop dat er sprake was van een christelijke viering, en werd het huis van de liturgie doorgaans niet grondig gewijzigd.

Een belangrijk pastoraal doel bij het integreren van het goede vanuit Azië is, dat veel gemeenteleden allang verbonden zijn met praktijken en gedachtegoed. Het is van belang dat er reflectie plaatsvindt over hoe dit zich verhoudt tot christelijk leven. Het kan helend zijn om de gescheidenheid van de christelijke en niet-christelijke paden van gemeenteleden te verkleinen. Tevens kan er van hieruit een theologische bezinning plaatsvinden op de grenzen van dit wederzijds leren.

Behandelde thema's: 13 diensten (waarvan 10 binnen dit project)

Godsverlangen – Annewieke Vroom (17 december 2017)

Vandaag gaat het over Godsverlangen: Is Godsverlangen van deze tijd? Ja en nee. De een verlangt matig of soms een beetje, een ander zonder het te weten, een derde zegt het überhaupt niets en een volgende verlangt diep, zozeer dat het huidige leven ver van Gods volle glorie erbij verbleekt. Weer een ander verlangt vooral naar Gods liefde: vrede en recht. (Psalm 139; poëzie van Kopland en Van Vliet)

Samen – Annewieke Vroom (25 juni 2017)

De slotdienst van het jaar, vlak voor de zomerserie begint, is al een beetje een voorproefje. Een bijzondere muziekdienst met medewerking van impro-zangeres Nicoline Snaas en koor en onze eigen muzikanten natuurlijk. Lectio Divina m.b.v. Chinese en Japanse zenteksten.

De vreemde vrijheid in de Zhuang Zi – Annewieke Vroom (7 mei 2017)

In de serie over vrijheid maken wij vandaag een uitstap naar de taoïstische traditie om daarvan te leren over vrijheid. Wij lezen het verhaal van Shentu-met-de-afgehakte-voet en staatsman Zichan, twee leerlingen in de taoïstische traditie. Ze zoeken met hulp van hun leraar vrijheid en vitaliteit. Wat er in de weg staat, is herkenbaar (namelijk: conventie). Hoe ze vrijheid vinden, is onverwachts. Het verhaal is toegeschreven aan de grote taoïstische denker, Zhuang Zi, uit het hoofdstuk 'Het teken van de volkomen deugd'.

Strijd met jezelf/anderen/God – Annewieke Vroom (5 maart 2017)

Er is strijd in de wereld, in ons leven en in onszelf. We spelen er ons deel in, voor het goede en ook ten kwade. Deze 40-dagen tijd staan we daarbij stil en zoeken we er een weg mee. We beginnen bij Jacob die na een leven van veel bedrog met een onbekende vecht aan de Jabbok (Genesis 32, rabbijns commentaar).

God complex – Annewieke Vroom (20 november 2016)

De studie van de ideeën over God in de wijsbegeerte laat zo haar sporen na. Een paar ideeën worden besproken (gelezen: Nietzsche, Derrida, fragmenten).

Zonde – Annewieke Vroom (2 oktober 2016)

Is 'zonde' wel een heilzaam begrip? Via hindoe-theologie onderzoeken wij een verhaal uit het evangelie van Lukas in de serie 'Weerbarstige woorden' (Lucas 7, 36-50)

God ziet het aan: Ja, het is goed! – Annewieke Vroom (3 april 2016)

'God scheidt' volgens de eerste van de twee in de bijbel opgenomen scheppingsgedichten, 'de mensheid naar diens beeld en gelijkenis'. Wat is dat, beeld en gelijkenis Gods te zijn? Wat weten wij er op grond van dat eerste verhaal over? God is er eentje die scheidt, en die stilstaat om het aan te zien, en dan zegt God: Ja, het is goed. Kunnen wij zo scheppen? Aan de aarde denken, en kijken, en oordelen – is het goed, wat we scheppen? En als het zo is – bevestigen, erkennen, en het verder laten ontwikkelen. Niet naïef, maar met medeneming van de inzichten van de aardwetenschappers. (Lezen de Naardense Bijbel, Genesis 1 en 2)

Twee zachtmoedigen: Lingzhao en de Samaritaan – Annewieke Vroom (3 januari 2016)

In deze serie stellen wij kritische vragen bij christelijke opvattingen over naastenliefde. Wij lezen er twee verhalen over: dat van de Barmhartige Samaritaan en een kort Chinees verhaal uit de achtste eeuw over de oude boer Pang en zijn dochter Lingzhao, twee iconen uit de zen-traditie. De vergelijking van de twee verhalen blaast 'onze' oude parabel nieuw leven in, en werpt nieuw licht op aspecten van zachtmoedigheid. (Lk.10: 25-37 & Pang en Lingzhao).

Volheid van Leven - Annewieke Vroom (17 juli 2016)

Speciale zomer-zang-dienst i.s.m. Jan Kortie. Het thema is de volheid van God, waaruit wij – zoals we zingen – 'ontvangen genaden op genade'. Is alles wat ons overkomt genade, of kan dat toch niet zo zijn? En kunnen we Gods volheid ook ervaren in de volheid van ons eigen zingen? We zullen in de viering een aantal vertrouwde liederen zingen, en ook enkele mantra's, vooral met woorden uit onze traditie. Omdat je bij het zingen van mantra's (korte regels die je steeds herhaalt) vrij bent van nadenken over de tekst en melodie, kun je er echt in op gaan en aan overgeven. Zo wordt zingen bidden, in de zin van 'uitdrukken wat er in je leeft'. De overweging gaat in op de aanslag in Marseille enkele dagen terug – hoe kan men nu over Volheid van Leven spreken? Wat zegt de psalmtekst ons erover?

Waaien en wachten - Annewieke Vroom (Pinksteren, 15 mei 2016)

De Pinkster-gebeurtenis: 'Er geschiedt eensklaps vanuit de hemel een ruisen zoals van een geweldig gedreven ademen en vult heel het huis waar zij gezeten zijn geweest. Er laten zich aan hen zien: tongen -die zich verdelen- als van vuur; het zet zich neer op ieder van hen (Handelingen 1:2-3). En dan constateren de bijstanders, joden van alle nationaliteiten en talen, die daar aanwezig zijn: wij hebben allen onze moedertaal gehoord. 'Wat wil dit zijn?' (vers 12) Wat is de taal van de moeder? En hoe werkt dat vandaag de dag? (Handelingen 2: 1-12; passages uit de film *Une histoire du vent* van Jorens Ivens)

Erkennen wat is – Annewieke Vroom (13 september 2015)

Johannes schrijft aan de gemeente waarom Jezus van belang is bij het leven op Gods weg. We onderzoeken zijn antwoord op deze vraag door beter te kijken naar de sterke contrasten die hij schetst, bijvoorbeeld tussen licht en duisternis; liefde en haat; en houden van de wereld versus houden van de mensen die daarin wonen. De interpretatie vindt plaats vanuit een boeddhistisch model (1.Johannes 2,1-17)

Hindoe-devotie voor de persoonlijk en onpersoonlijke God - Annewieke Vroom (19 april 2015)

'Beschaamd staan zij die beelden aanbidden en zich beroemen op god van niets. Voor Hem moeten alle goden zich buigen', horen we in psalm 97. Treffen we die Levende God ook in een oude hindoe-traditie van Zuid-India? We leven vandaag gedichten van de vijftiende eeuwse Tallapaka Annamayya, die volgens de legende dagelijks een gedicht schreef voor Venkatesvara-Vishnu. Deze 'God van de berg' is een lokale verbeelding van Vishnu, een van de drie gezichten van God in de hindoe-traditie: de Schepper (Brahma), de instandhouder (Vishnu) en de vernietiger (Siva). Dertienduizend van zijn padam, 'lofdichten' zijn bewaard gebleven in de lokale taal, het Telegu, in koperen platen gekrast. Zij kenmerken zich door simpele taal en gaan over het wisselspel tussen verlangen naar en vervulling door de godheid, die afwisselend persoonlijk en onpersoonlijk verbeeld wordt. Lezing: psalm 97 en enkele lofdichten van Annamayya

Kinderoverweging: 'Ik ben boos' – Annewieke Vroom (22 maart 2015)

Vandaag is er een speciale kinderviering die voor en door de kinderen is gemaakt. De korte kinderoverweging gaat over het verhaal van de 'verloren' zoon, die in het begin van het verhaal vooral een avontuurlijke zoon lijkt. Maar met zijn avonturen gaat het mis. Toch krijgt hij een feestje bij thuiskomst. En de broer die gewoon netjes zijn best doet, dag in dag uit, die vindt dat oneerlijk. Zouden jullie ook een beetje boos zijn? (Lucas 15, 11-32 De verloren zoon)

OVERIGE PROJECTEN VOOR DE KERK

Naast de eigen diensten was Annewieke liturg in een groot aantal diensten en het laatste jaar nodigde ze een aantal gastsprekers uit die ze ook begeleidde.

Begeleide gastsprekers

Zuurstof voor het hart – Judith van der Wel (1 oktober 2017)

Hanna, Peninna en Elkana zitten verstrikt in gevoelens van jaloezie en verdriet. Als dat je gebeurt, hoe open je dan je hart weer? Hanna en Ety Hillesum geven ieder hun eigen antwoord op die vraag. (Samuel 1, 1-20; uit "Het Verstoorde Leven" van Ety Hillesum)

Spelen – André Droogers (24 september 2017)

André Droogers, emeritus hoogleraar culture antropologie, laat zien wat er gebeurt als je zomaar enkele bijbelteksten op een speelse manier leest. Het blijkt dat je kunt spelen met de tekst, en, beter nog, dat zelfs de auteur speelde bij het componeren. Nu wij nog? (Jona 3,10 – 4,11. Mattheus 20, 1-16)

Wie of wat is God? – Michel Dijkstra (9 juli 2017)

Uit de ontelbare antwoorden die er door de eeuwen heen op deze vraag zijn gegeven leg ik u graag dat van de dertiende-eeuwse middeleeuwse mysticus, theoloog en filosoof Meister Eckhart voor. God, zo stelt hij, is één, is eenheid. En met deze term, zo haast de Meister zich te zeggen, wordt niet simpelweg bedoeld dat er maar één God is. Er wordt nog iets diepers aangeduid. Namelijk: dat Gods wezen eenheid is.

God is groot – Mounir Samuel (2 april 2017) (overweging is niet beschikbaar)

Het is eenvoudig om God te aanbidden aan het begin der dingen, of aan het eind van een reis. Maar wat als je halverwege vastloopt? Waar is God als alles dood en begraven lijkt? Op het zwaarste punt in zijn leven, leerde Mounir Samuel in de Marokkaanse woestijn zijn grootste les: het is nooit voorbij en God is groot in alle omstandigheden. Een overdenking over hoop, geloof, twijfel en voortdurende beweging (het Lazarus verhaal, uit Johannes 11).

['Dat slag dat vraagt en vecht om Hem'](#) – Bruno Nagel (26 maart 2017)

'Dat slag dat vraagt en vecht om Hem....' Over de 'wapenrusting van God'. De tekst van deze zondag is er een die op het eerste gezicht nogal militant klinkt, maar eigenlijk gaat over in je kracht staan, die tegelijk 'Gods kracht' is. Gods kracht die bestaat uit de 'zachte' krachten van waarheid, gerechtigheid, vrede, geloof, bevrijding, en het Woord (Efeziërs 6: 10-20).